

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vuodelta 1984 suoritettavaa työnantajan sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vuodelta 1984 perittäisiin työnantajan sosiaaliturvamaksua siten, että yksityisen yritystoiminnan piiriin kuulavalta työnantajalta perittäisiin kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,20, 5,15 tai 5,70 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä, ja julkisen tahon maksu olisi vastaavasti 4,70 %. Työnantajan sairausvakuutusmaksun suuruus olisi ehdotuksen mukaan 1,45 ja julkisen

tahon maksu 2,45 %. Lapsilisämaksua ei edelleenkään perittäisi.

Vuodeksi 1984 vakuutetun sairausvakuutusmaksu esitetään vahvistettavaksi 1,20 penniksi veroäyriältä, ja vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua perittäisiin 1,95 penniä veroäyriältä.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1984.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Työnantajan kansaneläkemaksu

Kansaneläkelain 3 §:n 2 momentin (307/82) mukaan työnantajan kansaneläkemaksua peritään hänen liiketoimintansa pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,25, 4,75 tai 5,25 % työntekijälle suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Kansaneläkemaksua on kuitenkin peritty viime vuosina työnantajan toiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen 4,625, 5,125 tai 5,625 %. Näin myös vuoden 1982 huhtikuun loppuun saakka (802/81). Kustannuspaineiden ja välillisten työvoimakustannusten alentamiseksi katsottiin 19 helmikuuta 1982 päivätyssä hallitusohjelmassa siinä tarkemmin mainitulla tavalla tarpeelliseksi alentaa yrityksiin kohdistuvaa työnantajan sosiaaliturvamaksua vuoden 1982 loppuun. Tämän mukaisesti alennettiin yksityisen yritystoiminnan kansaneläkemaksua työnantajan pää-

omavaltaisuudesta riippuen joko 4,10, 5,05 tai 5,60 %:ksi ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä 1 päivästä toukokuun 1982 lukien saman vuoden loppuun (308/82). Julkisen tahon maksu alennettiin vastaavasti 4,60 %:iin. Tähän maksuluokkaan katsotaan kuuluvan valtion ja sen laitoksen, kunnan, kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon ja sen seurakunnan sekä Ahvenanmaan maakunnan. Kansaneläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen turvaamiseksi muutettiin samalla kansaneläkelain 59 §:ää (307/82) siten, että kansaneläkerahastosta puuttuva osa suoritetaan valtion varoista. Myös vuodeksi 1983 työnantajan kansaneläkemaksu on vahvistettu samansuuruiseksi (1082/82).

1.2. Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n (613/78) mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan kansaneläkelaitokselle työn-

antajan sairausvakuutusmaksua 1,5 % maksamiensa ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Sosiaalivakuutusetuksien verotusta koskevan ratkaisun yhteydessä päätettiin (HE 54/1981 vp.) sairausvakuutusmaksua periä kuitenkin lähi-vuosina 2,35 % palkoista. Alkuvuodesta 1982 maksua on peritty myös mainitun suuruisena (479/81). Edellä mainitun hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti alennettiin yksityiseltä yritystoiminnalta perittävää sairausvakuutusmaksua 1 päivästä toukokuuta 1982 lukien saman vuoden loppuun 1,90 %:iin ennakoperinnän alaisen palkan määrästä (309/82). Julkisen tahon maksu säilyi sanottuna aikana 2,35 %:ina. Vuonna 1983 työnantajan sairausvakuutusmaksua on peritty 1,35 % palkoista julkisen tahon maksun ollessa 2,35 % (1082/82).

1.3. Työnantajan lapsilisämaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan valtiolle lapsilisämaksua 2,25 % ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Viime vuosina työnantajan lapsilisämaksuun on kohdistettu useita maksualennuksia. Maksu on kokonaan jätetty perimättä 1 päivästä maaliskuuta 1981 lukien (1087/80, 802/81 ja 1082/82).

1.4. Työnantajalta perittävä sosiaaliturvamaksu vuodelta 1984

Kysymys työnantajan sosiaaliturvamaksun suuruudesta ja koosta on viime vuosina ollut useasti esillä. Muun muassa mahdollisuutta korvata palkkaperusteisia sosiaaliturvamaksuja muulla perusteella kannettavilla sosiaaliturvan rahoituksen turvaavilla rahoitustavoilla on tutkittu (komiteanmietintö 1983:13). Hallitusohjelmassa on rahanarvon heikkenemisen estämiseksi ja kilpailukyvyyn turvaamiseksi tavoitteeksi asetettu työnantajan sosiaaliturvamaksujen nousun estäminen.

Edellä mainittujen syiden johdosta esitetään, että työnantajalta perittävän sosiaaliturvamaksun alennusta jatkettaisiin osittaisena. Nykytasoon verrattuna sekä kansaneläkemaksuun että sairausvakuutusmaksuun tulisi 0,10 %:in korotus. Edellä mainittu korotus on tehtävä myös julkisen tahon maksuihin, jolloin maksualennuksen kohdistuminen yksityisen yritystoiminnan piiriin säilyisi ennallaan.

Työnantajan kansaneläkemaksua ehdotetaan siten perittäväksi vuonna 1984 yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalta työnantajalta joko 4,20, 5,15 tai 5,70 % palkoista riippuen yrityksen pääomavaltaisuudesta. Julkisen tahon maksua perittäisiin 4,70 %.

Työnantajan sairausvakuutusmaksua ehdotetaan perittäväksi 1,45 % ennakoperinnän alaisista palkoista. Julkisen tahon maksu olisi 2,45 %.

Työnantajan lapsilisämaksua ei edelleenkään perittäisi.

Vuodelta 1984 perittävä työnantajan sosiaaliturvamaksu olisi siten yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalta työnantajalta hänen toimintansa pääomavaltaisuudesta riippuen joko 5,65, 6,60 tai 7,15 % ja julkisen tahon maksu 7,15 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

2. Vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu

2.1. Kansaneläkevakuutusmaksu

Kansaneläkelain (347/56) mukaan vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksu, joka määrätään hänelle kunnallisverotuksen yhteydessä edelliseltä vuodelta, tulovuodelta, pantujen veroäyrien perusteella. Kansaneläkelain 5 §:n 1 momentin mukaan (956/72) vakuutusmaksu on kaksi penniä. Kansaneläkevakuutusmaksua on peritty sanotun määräisenä vuosina 1980 ja 1981. Myös alkuvuodelta 1982 kansaneläkevakuutusmaksua perittiin kaksi penniä. Eräänä kulutuskysyntää elvyttävänä toimenpiteenä alennettiin tilapäisesti vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua 0,25 pennillä veroäyriä kohti vuoden 1982 loppuun. Vuoden 1983 osalta vastaava maksualennus toteutettiin lainmuutoksella (1082/82).

2.2. Sairausvakuutusmaksu

Sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentin (742/70) mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,25 penniä veroäyriä. Vuodesta 1980 lähtien sairausvakuutusmaksua on kuitenkin peritty 1 penniä veroäyriä, näin myös vuonna 1982 ja 1983 (802/81 ja 1082/82).

2.3. Vakuutetulta perittävät maksut vuodelta 1984

Yksityisen kulutuskysynnän turvaamiseksi on vakuutetun maksuihin kohdistuneita alennuksia syytä jatkaa. Lisääntynyt kansaneläke- ja sairausvakuutusturva ja näiden myötä kasvava rahoitus-tarve ei kuitenkaan anna mahdollisuutta jatkaa maksualennuksia viime vuosien määräisinä. Sen vuoksi esitetään, että vakuutetun kansaneläkevaakuutusmaksua perittäisiin 1,95 penniä veroäyriältä ja vakuutetun sairausvakuutusmaksua 1,20 penniä veroäyriältä.

Myös merimiesverotaulukoihin ehdotetaan tehtäviksi vakuutetun kansaneläke- ja sairausvaakuutusmaksun vahvistamisesta aiheutuvat muutokset.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla työnantajan sosiaaliturvamaksuilla kansaneläkelaitoksen tulot kasvaisivat palkkasumman kasvun mukaisesti ja vastaavasti vakuutetun vakuutusmaksun osalta toteutuvan veroäyrimäärän kasvun mukaisesti. Ehdotetuilla maksualennuksilla ei ole välitöntä vaikutusta valtion menoihin. Lapsilisämaksun perimättä jättämisestä ei kuluvaan vuoteen verrattuna aiheudu muutosta valtion tuloihin.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitykseen, ja laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan sanotun vuoden alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vuodelta 1984 suoritettavasta työnantajan sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 3 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), on säädetty työnantajan kansaneläkemaksusta, maksua peritään mainitussa momentissa säädettyjen prosenttien 4,25, 4,75 ja 5,25 asemesta vastaavasti 4,20, 5,15 ja 5,70 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammi-kuuta 1984 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä, kuitenkin siten, että valtiolta ja sen laitok-selta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-lute-rilaiselta kirkolta ja sen seurakunnalta sekä seura-kuntainliitolta, ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sekä Ahvenanmaan maakun-nalta maksua peritään 4,70 prosenttia.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturva-maksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11

päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,45 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammi-kuuta 1984 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettun ennakkoperinnän alaisen palkan mää-rästä, kuitenkin siten, että valtiolta ja sen laitok-selta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-lute-rilaiselta kirkolta ja sen seurakunnalta sekä seura-kuntainliitolta, ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sekä Ahvenanmaan maakun-nalta maksua peritään 2,45 prosenttia. Lisäksi poiketen siitä, mitä edellä mainitussa laissa on säädetty työnantajan lapsilisämaksusta, jätetään maksu perimättä vastaavalta ajalta.

3 §

Poiketen siitä, mitä 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 5 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), on säädetty vakuute-tun kansaneläkevakuutusmaksusta, on sanottu

maksu 1,95 penniä vakuutetulle vuodelta 1984 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä.

4 §

Poiketen siitä, mitä 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, on sanottu maksu 1,20 penniä vakuutetulle vuodelta 1984 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä.

5 §

Poiketen siitä, mitä 16 päivänä toukokuuta 1958 annetun merimiesverolain 6 §:n 3 momentissa ja 13 §:n 1 momentissa, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä marraskuuta 1973 annetussa laissa (866/73), on säädetty vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksusta ja sairausvakuutusmaksusta, on nämä maksut otettava huomioon vuonna 1984 sovellettavissa merimiesverotaulukoissa

laskettuna vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu 1,95 pennin ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu 1,20 pennin mukaan veroäyriä. Vastavasti on kansaneläkelaitokselle suoritettava sanotulta ajalta 1,56 prosenttia merimiestulosta kansaneläkevakuutusmaksuna ja 0,96 prosenttia merimiestulosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuna. Jos merimiesvero on pienempi kuin 11,32 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero edellä mainitulta ajalta kunnan, kansaneläkelaitoksen ja seurakunnan kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle 20 osaa, kansaneläkelaitokselle 6,3 osaa ja seurakunnalle 2 osaa. Jos merimiesveroon ei sisälly kirkollisveroa ja merimiesvero tällöin on pienempi kuin 10,52 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero kunnan ja kansaneläkelaitoksen kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle 20 osaa ja kansaneläkelaitokselle 6,3 osaa.

6 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveystministeri *Eeva Kuuskoski-Vikatmaa*